

Lejre Museums nye udstilling ”Sagnkongernes Lejre”

Af Annemette Birk Lund

Med deltagelse af kulturminister Bertel Haarder genåbnede ROMU 17. marts 2016 en ny moderne udstilling ”Sagnkongernes Lejre” på Lejre Museum.

Lejre Museum ligger i landsbyen Gl. Lejre, omgivet af et smukt, kuperet, kulturhistorisk landskab. Selve museet har til huse i den firlængede, stråttækte gård ”Hestbjerggård”, der er opkaldt efter det nærliggende højdedrag ”Hestbjerg”. I området omkring Lejre Museum finder man en lang række markante oldtidsminder, bl.a. en stor skibssætning og arkæologiske spor efter Danmarks største halbyggerier fra vikingetiden.

Den tidligere udstilling åbnede i 2005 og fortalte kronologisk - med skiftende særudstillinger – om Lejre Kommunes historie fra start til slut. I den nye udstilling på Lejre Museum har museet valgt udelukkende at fokusere på den periode, som er helt unik for område; historien om Gl. Lejres store betydning i jernalderens og vikingetidens Danmark - perioden år 500-1000. Det er fortællingen om, at kongeriget Danmark tog sin begyndelse i Lejre

Sagnkongernes Lejre

Sagnene fortæller, at det var i Lejre, at Skjoldungerne havde deres kongsgård. Skjoldungerne nedstammede fra kong Skjold og talte ifølge den middelalderlige krønikeskriver Saxo sagnomspundne konger som Rolf Krake, Frode Fredegod og Harald Hildetand. Deres eksi-

” ...fortællingen om, at kongeriget Danmark tog sin begyndelse i Lejre”

Kulturminister Bertel Haarder åbnede det nyrenoverede og ombyggede Lejre Museum.

stens er aldrig blevet historisk dokumenteret, men arkæologiske fund på stedet underbygger tesen om, at Gl. Lejre var en af vikingetidens vigtigste magtcentre.

I årene fra 1980'erne og frem til i dag har ROMUs undersøgelser i Gl. Lejre afdækket enestående arkæologiske fund, bl.a. nogle af oldtidens størst kendte bygninger. Udgravningerne i Lejre fortæller historien om et af jernalderens og vikingetidens største magtcentre – med store haller og opsigtsvækkende fund.

Den nye udstilling ”Sagnkongernes Lejre” tager udgangspunkt i både de overleverede sagnomspundne fortællinger og de arkæologiske fund i kulturlandskabet udenfor museet.

Bygningsændringer

I forbindelse med nyindretningen af museet valgte ROMU at flytte hovedindgang, butik og café om til forsiden af bygningen. Flytningen af hovedindgangen har givet både et bedre forløb i udstillingen samtidig med, at museet udefra er blevet mere synligt både for forbigående og museumsgæsterne.

Gårdspladsens belægning er ligeledes blevet omlagt og erstattet med grus, således at gårdrummet fremover bedre kan benyttes til arrangementer og til museets kaffeglade gæster. I forbindelse med ombygningen og flytningen af hovedindgangen anlagde Lejre Kommune en ny forplads, og billedkunstrådet i Lejre flyttede Peter Brandes' skulptur ”Hov Hjelm Hest efter Skjold” fra gårdspladsen. Forplads og skulptur står nu i dag flot og byder museets gæster velkommen.

Kunsten

ROMU har gennem flere år samarbejdet med kunstnerne Maja Lisa Engelhardt og Peter Brandes. På Lejre Museum har Maja Lisa Engelhardt stået for den nye farvesætning af udstillingsrummene samt café og butik. Ud over den omtalte skulptur har kunstnerne desuden bidraget med værker inde på museet inspireret af områdets kulturhistorie.

”Hov Hjelm Hest efter Skjold”, skulptur af Peter Brandes, flyttes ud foran Lejre Museum.

Udstillingen

Udstillingen er delt op i tre overordnede temaer. I det første præsenteres publikum for kilderne: De skriftlige sagn og krøniker samt de arkæologiske vidnesbyrd. Det er her, man får en introduktion til Lejreområdets historie.

” Der er både mulighed for oplevelse og fordybelse gennem brug af lyd, lys og film.

Først i middelalderens sagaer og krøniker blev historierne om Lejrekongerne nedskrevet. De besøgende kan tage en bogside, lægge den på en skærm og fordybe sig i kilderne.

Det andet hovedforløb er udformet som et stort digitalt vægkort, hvor man aktivt kan søge oplysninger om monumenterne og udgravninger i landskabet rundt om museet.

I det tredje hovedafsnit præsenteres museumsgæsten for Lejreområdets arkæologiske skattefund, bl.a. Danmarks største sølvskat, Mannerupskatten, og Gevningefundet samt den verdensberømte Odinfigur, der i udstillingen bliver formidlet interaktivt gennem video og lyd.

I udstillingen kan man læse eller høre historien om de mere end tre tusinde ødelagte sølvgenstande, der er fundet i et lerkar nær landsbyen Mannerup. Skatten vejer syv kilo og er det største sølvfund fra Danmarks jernalder.

Sidste del af udstillingen er udformet som en moderne abstraktion over en lejrehal. Her udstilles genstande, som er knyttet til livet i hallen.

Selvom selve museumsgenstandene stolt er hævet over skiftende tiders formidlingsmodeluner, er udstillingsdesignet af stor betydning for at kunne appellere til et moderne publikum.

På kortet er det muligt at navigere rundt i det kulturhistoriske landskab.

I udstillingen kan man læse eller høre historien om de mere end tre tusinde sølvgenstande, der er fundet i et lerkar nær landsbyen Mannerup. Skatten vejer syv kilo og er det største sølvfund fra Danmarks jernalder.

Guld til guderne

En sølvgenstand fundet i et lerkar nær landsbyen Mannerup. Skatten vejer syv kilo og er det største sølvfund fra Danmarks jernalder.

Syv kilo sølv

Mere end tre tusinde fragmenter af sølvgenstande er fundet i et lerkar nær landsbyen Mannerup, otte kilometer syd for Gl. Lejre. Skatten vejer syv kilo og er det største sølvfund fra jernalderen. Hønlige prægtstykker af forgyldt sølv og romerske skåle og fæde er slået i stykker. De kan enten være en skjult formue eller et offer til guderne. Skatten dateres til omkring år 500 og kan være samtidig med den ældste Lejrehal.

Seven kilos of silver

More than three thousand fragments of ruined silver objects have been found in a clay pot near the village of Mannerup, eight kilometres south of Gammel Lejre. The treasure weighs seven kilos and is the largest silver find from the Iron Age. Domestic ornaments of gilt silver and roman bowls and dishes have been broken into pieces. The find can either be a hidden fortune or a sacrifice to the gods. The treasure is dated to about 500 and can be contemporary with the oldest Lejre hall.

DK

UK

Sidste del af udstillingen er udformet som en moderne abstraktion over en lejrehal. Her udstilles genstande, som er knyttet til livet i hallen.
Foto: Marie Louise Munkegaard

Udstillingen har vægret en vedkommende og inddragende formidling for både lokale brugere og gæster fra ind- og udland. Den autentiske genstand er museets kernebegreb, med høje krav til æstetikken.

Udstillingsrummene er flere steder indrettede med siddepladser. Publikum skal føle sig godt tilpas og få lyst til at opholde sig i rummene.

Foto: Marie Louise Munkegaard

Udstillingen benytter sig af både sanse- og generationsrelaterede formidlingsspor. Det betyder f.eks., at der er formidlingstilbud til brugere, der tilegner sig viden gennem f.eks. billede, lyd og berøring, ligesom der er et ”formidlingsprog” til førskolebørn, hvilket også fremmer den indbyrdes kommunikation under besøget.

Museet som mødested

Museet har i alle sine nyopstillinger indrettet dele af bygningerne til områder med fri adgang. Det skal således være muligt at komme på museet uden at ”gå på museum”. Museerne skal være et mødested, et sted for meningsdannelse, for samtale og fordybelse, som dannelsesrum, som sted for kulturudveksling, som mål for familien, som generationsmøde og som daglig helle uden formelle krav.

På Lejre Museum er der indrettet et gratisområde med butik og bogcafé/flexrum. I bogcaféen har Lejre Bibliotek indrettet et hjørne, hvor børn og voksne kan fordybe sig i udstillingsrelateret litteratur. Desuden er der altid skiftende og gratis museumsaktiviteter (maker-space) for børn. Udstillingsrummene er indrettede som sociale rum. Her mødes man. Her stopper man op. Her sætter man sig ned. Her fordyber man sig.

Museet i lommen

I bakklandet omkring Gl. Lejre ligger gravhøje, skibssætninger, bopladser med haller og spor efter nedgravede skattefund fra jernalder og vikingetid indenfor en kvadratkilometer. Derfor fortsætter udstillingen uden for museets mure i selve landskabet.

ROMU har til udstillingen udviklet en app – ”Lejrekonger”, der tager de besøgende med rundt til Gl. Lejre-områdets fredede fortidsminder og til området vest for Gl. Lejre, hvor de store vikingehaller engang lå. I butikken er det muligt at låne en Ipad. Appen kan også downloades til mobiltelefoner, og derfor er det også muligt at gå på opdagelse i lejrekongernes fodspor udenfor museets åbningstid.

Der er lagt meget vægt på stemningskabende elementer i udstillingen.

Foto: Marie Louise Munkegaard

Øvrig formidling omkring den nye udstilling

Sideløbende med opbygning af udstillingen er der blevet udviklet en række nye arrangementer til både børn og voksne, særligt med fokus på jernalder- og vikingetidens Lejre samt det tilknyttede sagnstof.

Museets arrangementer og aktiviteter har overordnet den hensigt at placere kulturarven i et nutidigt perspektiv, som gerne må give stof til eftertanke. Museumsoplevelsen skal huskes som noget positivt, socialt, lærerigt og inddragende. Lejre Museum skal altid være et levende sted, med rum, hvor alle føler sig tilpas og med en bred vifte af aktiviteter for både voksne og børn.

Vareudvalget supplerer den nye udstilling og sælges med en tilknyttet kulturhistorisk fortælling.

Museumsbutikken

Museumsbutikken er blevet en del af en helhedsoplevelse, hvor butik, café, udstillinger og arrangementer indgår i den samlede museumsoplevelse. Butikken understøtter, styrker og supplerer formidlingen gennem salg af relevante varer, der kan bidrage til udbygning af museumsbesøget.

Skoleundervisning

Til de nye udstillinger er der blevet udviklet en række nye undervisningsforløb. Med bevægelse og varieret undervisning sikres en forståelse af Lejres betydning i jernalderen og vikingetiden. Undervisningsforløbene tager afsæt i de fantastiske fortællinger, kildekritik og arkæologi. Det er vigtigt, at eleverne i forløbene møder forskellige eksperter og på den baggrund stifter bekendtskab med museale arbejdsmetoder.

Lejre Museums nye udstilling af skabt af ROMU i samarbejde med designbureauet Dearbrand. Moderniseringen af Lejre Museum er foretaget med økonomisk støtte fra Lejre Kommune, Knud Højgaards Fond, Lejre Museumsforening og Camilla og Lars Vedsmand.

